

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIKLARI HİTAPLARIN TOPLUMDİLBİLİM AÇISINDAN İNCELENMESİ

Elif AKTAŞ*
İsa YILMAZ**

Geliş Tarihi: 26.12.2016
Kabul Tarihi: 13.01.2017

Öz

Toplumsal özelliklerin dile yansımaları neticesinde ortaya çıkan farklı dil kullanımları toplumdilbilimin inceleme alanına girmektedir. Günümüzde özellikle teknolojinin getirdiği değişim ve başkalaşmayla birlikte bireylerin günlük yaşamlarında kullandıkları hitap sözcüklerinin de değiştiği gözlenmektedir. Bu çalışmada Eğitim Fakültesi öğrencilerinin günlük yaşamda kullandıkları hitap sözcüklerinin toplumdilbilim açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Betimsel bir nitelik taşıyan araştırmada veriler, açık uçlu tek sorudan oluşan bir form aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf, Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Matematik Öğretmenliği bölümlerinin birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 576 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Elde edilen veriler cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre incelenmiş; betimsel analiz türlerinden yüzde ve frekans analiziyle çözümlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin günlük konuşmalarında sevgi, iltifat, nezaket, argo, küfür ve hakaret içeren hitap ifadeleri kullandıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun canım, kanka, dostum ve kardeşim hitaplarını kullandıkları; bununla birlikte hitapların cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenine göre farklılaştığı da tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: hitap, konuşma, toplumdilbilim.

INVESTIGATE OF ADDRESSING OF UNIVERSITY STUDENTS IN TERMS OF SOCIOLINGUISTIC

Abstract

The description and evaluation of different language uses emerging as a result of reflection of social characteristics are in the field of sociolinguistics. Today, it is observed that the addressing words used by the individuals in their everyday lives change with the alteration and differentiation brought about by the technology. In this study, it is aimed to evaluate such words used in daily life by the students of the Faculty of Education in terms of sociolinguistics. In a descriptive study, data were collected through a form consisting of an open-ended question. The study was conducted with 576 prospective teachers who study in the first and fourth grades classroom of Turkish, Science, Social Studies and Mathematics Teaching Departments at the Faculty of Education of Recep Tayyip Erdoğan University. The data obtained were analyzed in terms of gender,

* Yrd. Doç. Dr.; Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, elifaktas@erdogan.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr.; Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, yilmzisa@gmail.com

department, and grade variables and demonstrated by percentage and frequency analysis of descriptive analysis types. According to the findings of the research, it has been determined that the students use the expressions of love, compliment, kindness, slang, profanity and insults in their daily conversations. The majority of the participants used the addressing of my dear, buddy, friend and brother. It was also found that the addressing words varied according to gender, department and grade variables.

Key Words: addressing, speech, sociolinguistics.

Giriş

“Sözü birine ya da birilerine yöneltme, seslenme” (TDK 2010) şeklinde tanımlanan hitap, çoğu zaman konuşmalarımızın başlangıç sözcüklerini oluşturan dil birimleridir. Genellikle bir konuşmayı başlatma işlevine sahip olan hitaplar, günlük yaşamda iletişim açısından son derece önemlidir. Bir kişiye ismi yerine başka bir sözcük ya da söz öbeğiyle seslenme anlamına gelen hitaplar, samimiyetin derecesine göre sevgi, iltifat, nezaket, argo, küfür veya hakaret içerebilmektedir. Aile, okul, iş ya da günlük yaşam gibi farklı toplumsal ortamlarda kullanılan hitap ifadeleri geniş bir kullanım alanına sahiptir. Hitap ifadeleri toplumdaki genel nezaket ve saygı kurallarını da yansıttığından kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Bu nedenle insanoğlu, günlük iletişimde hitaplara sıkça başvurarak bir bakıma kendi üslûbunu yansıtmaktadır. Hitap kelimeleri, konuşmacı ile dinleyen arasındaki toplumsal ilişkiyi yansıması açısından da önemlidir. Bireylerin günlük iletişimde tercih ettikleri hitaplar, karşıdaki kişiyle olan yakınlığının derecesine, toplumsal statüye, yaş ve mesleğe bağlı olarak farklılaşmaktadır.

“Herhangi bir konuşmaya ya da yazılı bir metne başlarken söz konusu metnin hedef seçtiği alıcı grubuna ilişkin seslenme şekilleri” (Oğuz 2007) olarak tanımlanan hitaplar, dil içerisinde önemli bir yere sahiptir. Hitap ya da seslenme ifadelerinin kültürel bir boyutu da vardır. Örneğin toplum içerisinde insanlar amca, kardeş, dayı, teyze, abla, ağabey gibi hitapları tercih ederler. Çünkü Türk kültüründe büyüklere isimleriyle hitap etmemek ve isimleri hanım, bey gibi bir unvanla veya amca, teyze gibi bir akrabalık adıyla kullanmak bir gelenektir (Karahan 2009). Bunun yanı sıra konuşmada dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de nezakettir. Seslenme ya da hitap sözcüklerinin de nezaket kurallarına uygun olması gerekmektedir. Bu, sadece dil kullanımıyla ilgili bir durum değildir. İçinde bulunulan kültürün toplumsal değerleriyle de yakından ilişkilidir. Toplumsal konum, yaş, cinsiyet ve çevre gibi unsurlar kullanılan hitap ya da seslenme ifadelerinin şeklini de belirler. Bu durum, dilin toplumsal yönüyle ilgili olduğundan toplumdilbilimin konusu içerisinde değerlendirilmektedir.

Dil ile toplum arasında ilişkiyi inceleyen toplumdilbilim, dilin toplumsal yapıdan farklı değerlendirilemeyeceğini yani insanların iletişim kurmada toplumun örf ve âdetlerini dikkate aldıklarını ortaya koymaktadır. Toplumdilbilim, dilin toplumsal bir olgu olduğundan hareketle dili bölgesel kullanım gibi dış etkenlere bağlı olarak değerlendirir. Toplumdilbilime göre dil, temelde bir

iletişim aracı olmasının yanında bireysel, toplumsal ve kültürel bir kurumdur; yaşamın her alanıyla yakından ilişkilidir. Dolayısıyla dil, toplumu; toplum, dili biçimlendirir. Dildeki bir gelişme toplumun çeşitli alanlarına yansıdığı gibi toplumdaki bir değişim, dilde de kendini göstermektedir (Günay 1995: 6).

Dil ve toplum arasındaki ilişkinin bir başka boyutu olan toplumsal nezaket; mesafe, saygı, dayanışma, yakınlık vb. toplumsal ilişkilerin yansımasıdır. Dilbilimsel açıdan nazik olmak, toplumsal ilişkinin gereklerine uygun biçimde konuşmaktır. Uygun olmayan dilbilimsel seçimler kaba olarak düşünülür (Holmes 1992: 97). Hitap kelimelerinin seçiminde de nezaket önemli bir olgudur.

Dil; zaman, coğrafya ve toplumsal yapıya bağlı olarak farklılaştığı gibi etnik özellikler, eğitim, aile, cinsiyet, yaş, birey vb. etkenlere bağlı olarak da değişir. Bireyin doğumundan itibaren geniş ölçüde ailesi ve yakın çevresi tarafından edindiği dili, örgün eğitim ve kitle iletişim araçları vasıtasıyla ölçünlü (standart) dile yaklaşır. Toplumdilbilimin kurucusu olarak kabul edilen Amerikalı dilbilimci Labov, ölçünlü dil dışında çeşitli dil kullanımları olduğunu vurgular. Toplumun ortak dili olarak kullanılan ölçünlü dil, bölgesel veya toplumsal normlara göre değişmeyen dildir. Bölgesel türler (diyalektler) ise bir bölgeden veya yöreden diğerine değişebilen ya da belli bir bölgeye özgü kullanım şekillerini içerir. Bu kullanım şekillerindeki farklılıkların oluşumunda eğitim, meslek, yaş grupları ve sosyal çevre gibi faktörler belirleyicidir (İmer 1987: 219-227).

Dil, toplumu oluşturan bireyler tarafından kullanılan kültürel bir yapı olduğu için toplumsal yasa ve kurallardan bağımsız bir şekilde değerlendirilemez. Bireyler toplum içindeki cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi gibi farklılıklarına bağlı olarak çeşitli dilsel davranışlar geliştirirler. İşte toplumdilbilim, toplum ile dil arasındaki bu ilişkiyi incelemektedir. Zira bireyin herhangi bir toplumsal gruba ya da topluluğa ait olduğunun en belirgin göstergesi kullandığı dildir (Karahan 2001). Bu bağlamda toplumdilbilimcinin temel görevi değişik grupların dilsel davranışlarını belirleyen kuralları saptamak ve bu kurallar çerçevesinde bireysel davranışı açıklamaktır (König 1991). Başka bir deyişle toplumsal özelliklerin dile yansması sonucunda ortaya çıkan farklı dil kullanımlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi toplumdilbilimin alanına girmektedir (İmer 1990: 16).

Sosyal ilişkilerde dilsel kullanımlar, yöresel farklılıklar gösterdiği gibi statü, samimiyet, eğitim durumu, meslek, yaşanılan çevre ve yaş grubu gibi hususlara göre de değişmektedir (Eker 2007; Huber 2008). Sözü edilen etmenler nedeniyle toplumsal gruplar oluşur, her toplumsal grup kendi dilini geliştirir. Toplumun farklı katmanlarında kullanılan dil, bize o katmanın sosyal ve ekonomik durumu ile ilgili bilgi verir (König 1991).

Demir'e göre (2010: 100) dildeki çeşitliliğin önemli nedenlerinden biri sosyal etkenlerdir. Sosyal gruplar kendi sosyal çevrelerine has bir dil yaratırlar. Toplumsal dilbilimin ilgi alanına giren

bu çeşitlenmeler; meslek, sosyal statü, yaş, cinsiyet gibi dil dışı etkenlerle ortaya çıkmaktadır. Toplumsal değer yargıları ile toplumsal cinsiyet rolleri de kadın ve erkeğin dilinin biçimlenmesinde etkili olmaktadır (König 1992: 34). Örneğin kadınlar erkeklere göre nezaket kurallarına daha uygun ve zaman zaman ağdalı bir dil kullanırlar. Erkeklerin ise daha emrivaki ve kaba bir hitap şekilleri vardır ve erkekler kadınlara göre daha küfürlü ve argo konuşmayı tercih etmektedirler. Bununla birlikte kadınlar da şifreli bir şekilde argo ve küfürlü konuşabilmektedirler (Kocaer 2006: 98-99; Ercan Yağcıoğlu 2007; Öztürk Dağabakan 2016). Ayrıca özellikle genel ağ ortamında kadınların daha argo ve erkek diline has özellikler barındıran bir dil tercih ettikleri de dikkat çekmektedir (Sebzecioğlu ve Özgür 2015).

Bütün dünyada gelişen teknolojinin etkisiyle özellikle gençler arasında kullanılan dilin toplumdilbilimsel bağlamda ölçünlü dilden çok farklı bir şekilde değiştiği görülmektedir. Özellikle internet ve cep telefonunun yaygınlaşması gençler arasında yeni bir iletişim dili meydana getirmiştir. İletişimde önemli bir yere sahip olan hitapların da teknolojinin etkisiyle özellikle son yıllarda başkalaştığı, birtakım anlam değişikliğine uğradığı ve argolaştığı görülmektedir (Günday 2013: 324). Duman'a göre (2013) popüler kültürde kirlenme, yozlaşma ve bozulma gibi sözcüklerle anlatılmaya çalışılan olgu, aslında dil değişimi olarak adlandırılmalıdır ve bunun iletişime engel teşkil etmesi dışında olumsuz bir sonucu yoktur. İnsanların sahip olduğu bu toplumsal, işlevsel ya da bölgesel değişkenler sadece toplumsal olarak kullanılmaları gereken yerlerde kullanılmadığı zaman sorun teşkil edebilir. Bu anlayışla gençler, aralarında geliştirdikleri özel kodlarla bir bakıma dilsel bir dayanışma örneği sergilemektedirler. Ancak gençler tarafından tercih edilen bu iletişim biçiminin kuşaklar arası bir çatışmaya sebep olduğu göz ardı edilemez.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni*'nde (2009) dil, sosyokültürel bağlamın bir ürünü olarak değerlendirildiği için öğretiminde de toplumdilbilimsel yaklaşım esas alınmıştır. İlgili metinde sosyal ilişkilerdeki dilsel kullanımların statü, samimiyet, eğitim durumu, meslek, yaş grubu gibi etmenlere bağlı olarak farklılaştığı vurgulanmaktadır. Nerede ve kiminle ne tür bir dil kullanmak gerektiğini bilerek tüm bu farklı sosyal grupların kullandıkları dil çeşitleriyle iletişim kurabilmek dil eğitiminin temel hedefi olarak belirtilmektedir (Günday 2013: 318). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da (2015), öğrencilerin konuşma eğitimi kapsamında uygun hitap ifadelerini kullanabilme becerisine sahip olmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak bu kazanımla ifade edilen uygun hitap sözcüklerinin neler olduğu programda açıkça belirtilmemiştir. Bu uygunluk toplumun değer yargılarına, kültürüne, bulunulan ortama, statüye uygunluğu işaret etmektedir.

Bu çalışmada Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisine sahip olmaları beklenen Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kullandıkları hitapların belirlenmesi ve bunların toplumdilbilim

açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kullandıkları hitapların cinsiyete göre dağılımı nedir?
2. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kullandıkları hitapların öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımı nedir?
3. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kullandıkları hitapların öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre dağılımı nedir?

Yöntem

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kullandıkları hitapları belirlemeyi ve toplumdilbilimsel açıdan değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırma, betimsel bir araştırma özelliği göstermektedir. Betimsel araştırmalar, var olan bir durumu var olduğu şekliyle nesnel bir bakış açısıyla tanımlamayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar 2005). Bu çalışmada da Eğitim Fakültesi öğrencilerinin günlük yaşamlarında kullandıkları hitaplar; sınıf, cinsiyet ve bölüm değişkenine göre betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 akademik yılı bahar yarıyılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği programlarının birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 576 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklemenin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir (convenient) durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırmaktadır. Çünkü kolay ulaşılabilir durum örneklemeinde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2013).

Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunun demografik özellikleri

Bölüm	Sınıf	Kız	Erkek	Toplam
Türkçe Öğretmenliği	1	42	26	68
	4	13	32	45
Sınıf Öğretmenliği	1	31	15	46
	4	40	23	63
Fen Bilgisi Öğretmenliği	1	27	19	46
	4	39	9	48
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1	26	13	39
	4	29	26	55
Matematik Öğretmenliği	1	57	21	78
	4	64	24	88
Toplam		368	208	576

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Günlük yaşamda arkadaşlarınıza hangi sözcüklerle hitap ediyorsunuz?” şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuş, öğrencilerden beş hitap sözcüğü yazmaları istenmiştir. Veriler, yazılı olarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmanın sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterlerse kullanabileceği bir biçime sokulmasıdır. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek 2013). Öğrencilerin soruya verdikleri cevaplar Excel programı kullanılarak bölüm, sınıf ve cinsiyet değişkeni açısından analiz edilmiştir. Veriler, betimleyici analiz tekniklerinden sıklık (frekans) ve yüzde (%) kullanılarak tablolandırılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Türkçe, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Matematik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarının birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören kız öğrencilerin en çok kullandıkları hitaplar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin kullandıkları hitaplar

Bölüm	1.sınıf	f	%	4. sınıf	f	%
Türkçe Öğretmenliği	canım	31	20	canım	20	12
	kanka	19	12	dostum	17	10
	dostum	17	11	kanka	17	10
	ismiyle	15	9	kanki	12	7
	kardeşim	10	6	kardeşim	11	6
Sınıf Öğretmenliği	canım	28	34	canım	30	23
	dostum	19	23	ismiyle	16	12
	arkadaşım	7	8	kanka	16	12
	bitanem	3	3	kardeşim	12	9
	aşkım	2	2	bebeğim	6	4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	canım	23	21	canım	23	18
	kanka	15	14	kanka	15	11
	dostum	14	13	dostum	13	10
	tatlım	8	7	kanki	8	6
	kardeşim	7	6	ismiyle	7	5
Matematik Öğretmenliği	canım	49	21	canım	52	20
	kanka	35	15	kanka	25	10
	ismiyle	20	8	ismiyle	18	7
	kanki	15	6	dostum	16	6
	dostum	13	5	tatlım	14	5
Fen Bilgisi Öğretmenliği	canım	19	17	canım	31	18
	kanka	19	17	tatlım	16	9
	bro	7	6	kanki	14	8
	dostum	7	6	kanka	13	7
	kanki	6	5	dostum	10	6

Tablo 2’de Eğitim Fakültesinin beş farklı programının birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören kız öğrencilerin kullandıkları hitapların frekans ve yüzdeleri verilmiştir. Tabloya göre Türkçe, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Matematik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarının birinci ve son sınıfında öğrenim gören kız öğrencilerin arkadaşlarına hitap ederken en çok tercih ettikleri sözcük *canım*’dır. Bu hitap sözcüğü birinci sınıfta öğrenim gören 150 kişi (%22,6), dördüncü sınıfta öğrenim gören 156 kişi (%18,2) tarafından kullanılmaktadır. Tablo 2’ye bakıldığında kız öğrenciler arasında yaygın olarak kullanılan ikinci hitap sözcüğünün *kanka* (f=174) olduğu görülmektedir. Ancak bu hitap, Sınıf Öğretmenliği programının birinci sınıfında hiçbir kız öğrenci tarafından kullanılmamıştır. Dikkat çeken diğer bir husus da *kanka* ile beraber *kanki* hitabının da kız öğrenciler arasında yaygın olarak kullanılmasıdır. Ayrıca *bro* hitabının kız öğrenciler arasında yalnızca Fen Bilgisi Öğretmenliği programının birinci sınıfında öğrenim görenler tarafından; *bitanem*, *aşkım* ve *bebeğim* hitaplarının ise sadece Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim görenler tarafından kullanılması dikkat çeken bir diğer bulgudur.

Tablo 2’ye göre arkadaşlarına ismiyle hitap eden kız öğrencilerin sayısı birinci sınıfta 35, dördüncü sınıfta ise 41’dir. Tablo 2’ye göre kız öğrenciler arasında en çok kullanılan ilk altı hitap sıralaması ise şöyledir: *canım*, *kanka*, *dostum*, *ismiyle*, *kanki* ve *kardeşim*. Bunların yanı sıra *bitanem*, *aşkım*, *tatlım*, *bro* ve *bebeğim* hitapları da kız öğrenciler arasında en çok kullanılan diğer hitap sözcükleridir.

Türkçe, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Matematik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarının birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören erkek öğrencilerin en çok kullandıkları hitaplar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin kullandıkları hitaplar

Bölüm	1. sınıf	F	%	4. sınıf	f	%
Türkçe Öğretmenliği	kardeşim	17	17	kanka	9	11
	kanka	13	13	kardeşim	8	10
	dostum	11	11	birader	6	7
	bro	6	6	dostum	5	6
	Kardeş	6	6	canım	4	5
Sınıf Öğretmenliği	dostum	7	25	kanka	14	17
	bro	4	14	kardeşim	12	15
	canım	3	11	kardeş	7	8
	adamım	2	7	dostum	5	6
	haci	2	7	ismiyle	5	6
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	kardeşim	8	13	dostum	16	15
	kanka	7	11	kardeşim	15	14
	kardeş	5	8	kanka	13	12
	bro	4	6	bro	6	5
	canım	4	6	canım	6	5
Matematik Öğretmenliği	kanka	18	18	hocam	31	27
	kardeşim	12	12	kanka	11	9
	dostum	10	10	kardeş	9	8
	kardeş	9	9	kanki	8	7

	bro	6	6	dostum	7	6
	kanka	11	18	kanka	7	15
	ismiyle	7	11	kanki	5	11
Fen Bilgisi Öğretmenliği	kardeşim	7	11	kardeşim	5	11
	dostum	5	8	dostum	3	6
	kardo	5	8	kardeş	3	6

Tablo 3'te Eğitim Fakültesinin beş farklı programının birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören erkek öğrencilerin kullandıkları hitapların frekans ve yüzdeleri verilmiştir. Türkçe, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Matematik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarının birinci ve son sınıfında öğrenim gören erkek öğrencilerin arkadaşlarına hitap ederken en çok tercih ettikleri sözcük *kanka*'dır. Bunu *kardeşim*, *dostum*, *kardeş* ve *bro* hitapları takip etmektedir. Bulgulardan dikkat çeken sonuç *bro* hitabının birinci sınıflarda 20 kişi, dördüncü sınıflarda ise 6 kişi tarafından tercih edilmesidir. Bu bulgudan hareketle yaş düzeyi yükseldikçe *bro* hitabının kullanımının azaldığı söylenebilir.

Bulgulardan elde edilen bir diğer sonuç da genellikle kız öğrencilerin tercih ettiği *kanki* hitabının Matematik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarının dördüncü sınıflarında öğrenim gören erkek öğrenciler (f=13) tarafından da tercih edilmesidir. Erkek öğrenciler arasında arkadaşlarına ismiyle hitap etme oranı (f=12) -kız öğrencilere göre- oldukça düşüktür. Tabloda en dikkat çekici konulardan biri de *hocam* hitabının Matematik Öğretmenliği programındaki erkek öğrencilerin %27'si tarafından tercih edilmesidir. Ayrıca Tablo 3'e göre Sınıf Öğretmenliği programından ikişer kişi *hacı* ve *adamım*, Fen Bilgisi Öğretmenliği programından 5 kişi de *kardo* hitaplarını kullandıklarını belirtmişlerdir. Tablo 3'e göre erkek öğrenciler arasında arkadaşına ismiyle hitap eden toplam 12 kişi bulunmaktadır.

Türkçe, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Matematik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğrencilerin en çok kullandığı on hitap Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kullandıkları hitapların bölümlere göre dağılımı

Bölüm	hitap	f	%
Türkçe Öğretmenliği	canım	60	53,10
	kanka	58	51,33
	dostum	50	44,25
	kardeşim	46	40,71
	ismiyle	27	23,89
	kanki	21	18,58
	arkadaşım	18	15,93
	kuzu	12	10,62
	kardeş	11	9,73
	tatlım	10	8,85
	canım	56	59,57
	kanka	50	53,19
	dostum	46	48,94
	kardeşim	34	36,17

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	ismiyle	17	18,09
	kanki	14	14,89
	tatlım	13	13,83
	bitanem	11	11,70
	arkadaşım	10	10,64
	kardeş	10	10,64
	bro	10	10,64
Sınıf Öğretmenliği	canım	62	56,88
	dostum	36	33,03
	kanka	30	27,52
	kardeşim	24	22,02
	ismiyle	21	19,27
	arkadaşım	10	9,17
	kardeş	9	8,26
	bro	8	7,34
	bebeğim	6	5,50
	kanki	6	5,50
Fen Bilgisi Öğretmenliği	canım	53	56,38
	kanka	50	53,19
	kanki	29	30,85
	dostum	25	26,60
	kardeşim	24	25,53
	ismiyle	17	18,09
	tatlım	16	17,02
	arkadaşım	12	12,77
	bro	8	8,51
kuzu	8	8,51	
Matematik Öğretmenliği	canım	109	65,66
	kanka	89	53,16
	ismiyle	48	28,92
	dostum	46	27,71
	kanki	41	24,70
	kardeşim	33	19,88
	hocam	33	19,88
	tatlım	24	14,46
	kardeş	18	10,84
arkadaşım	15	9,04	

Tablo 4'e bakıldığında *canım* hitabının tüm bölümlerde öğrenciler tarafından en çok kullanılan hitap olduğu dikkat çekmektedir. Bunun dışında Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğrencilerin en çok kullandıkları altı hitabın ortak olduğu dikkat çekmektedir: *canım*, *kanka*, *dostum*, *kardeşim*, *ismiyle*, *kanki*. Ayrıca arkadaşlarına *ismiyle* hitap eden öğrenci sayısı Türkçe Öğretmenliği programında 27; Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında 17; Sınıf Öğretmenliği programında 21; Fen Bilgisi Öğretmenliği programında 17; Matematik Öğretmenliği programında 48'dir.

Bro hitabının da Sınıf, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarında tercih edilen hitaplardan biri olduğu görülmektedir. *Kuzu* hitabının da yalnızca Fen Bilgisi ve Türkçe Öğretmenliği programlarındaki öğrenciler tarafından tercih edildiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde *hocam* hitabının da sadece Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören 33

öğrenci tarafından tercih edildiği belirlenmiştir. *Bebeğim* hitabının ise yalnızca Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim öğren öğrenciler tarafından tercih edildiği dikkat çekmektedir. *Bitanem* hitabının da yalnızca Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören 11 öğrenci tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir.

Fen Bilgisi Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin tercih ettikleri diğer hitaplar ve frekansları şunlardır: *kardeş* (7), *bebeğim* (6), *hayatım* (6), *isim kısaltması* (6), *bitanem* (5), *kardo* (5). Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin tercih ettikleri diğer hitaplar ve frekansları şunlardır: *bebeğim* (14), *kuzu* (10), *bro* (9), *birader* (7), *hacı* (7), *aşkoş* (5), *bitanem* (5), *kız* (5), *tatlı şey* (5). Türkçe Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin tercih ettikleri diğer hitaplar ve frekansları şunlardır: *bebeğim* (9), *bro* (9), *hacı* (8), *birader* (7), *balım* (5), *gülüm* (5), *bacım* (5), *bitanem* (4), *ede* (4). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin tercih ettikleri diğer hitaplar ve frekansları şunlardır: *aşkım* (4), *kuzu* (4), *bacım* (3), *başkan* (3), *canısı* (3), *adamın dibi* (3). Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin tercih ettikleri diğer hitaplar ve frekansları şunlardır: *tatlım* (4), *birader* (5), *bitanem* (4), *isim kısaltması* (3), *kuzu* (3), *hocam* (4), *usta* (3), *aşkım* (3).

Türkçe, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Matematik ve Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarının birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin en çok kullandığı on hitap Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören kız ve erkek öğrenciler arasında en çok kullanılan on hitap

Sınıf	Hitap	f	%
1.Sınıf Kız Öğrenciler	canım	150	81,96
	kanka	88	48,08
	dostum	70	38,25
	ismiyle	39	21,31
	kardeşim	34	18,57
	arkadaşım	31	16,93
	tatlım	23	12,56
	kanki	21	11,47
	bitanem	13	7,10
	kuzu	13	7,10
4. Sınıf Kız Öğrenciler	canım	156	84,32
	kanka	86	46,48
	dostum	61	32,97
	ismiyle	55	29,72
	kanki	50	27,02
	tatlım	44	23,78
	kardeşim	33	17,83
	arkadaşım	28	15,13
	bitanem	15	8,10
	bebeğim	13	7,027
	kanka	49	52,12
	kardeşim	44	46,80
	dostum	36	38,29

1.Sınıf Erkek Öğrenciler	kardeş	24	25,53
	bro	20	21,27
	canım	14	14,89
	ismiyle	13	13,82
	kanki	12	12,76
	birader	8	8,51
	hacı	8	8,51
4. Sınıf Erkek Öğrenciler	kanka	54	47,36
	kardeşim	45	39,47
	dostum	36	31,57
	hocam	34	29,82
	kardeş	24	21,05
	kanki	22	19,29
	ismiyle	18	15,78
	birader	17	14,91
	canım	16	14,03
	bro	12	10,52

Tablo 5'te beş farklı programın birinci ve dördüncü sınıfında öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin en çok kullandıkları on hitap ifadesinin frekans ve yüzdeleri verilmiştir. Buna göre birinci sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin en çok kullandıkları hitaplar; *canım* (f=150), *kanka* (f=88) ve *dostum* (f=70)'dur. Birinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin en çok kullandıkları hitaplar ise *kanka* (f=49), *kardeşim* (f=44) ve *dostum* (f=36)'dur. 4. sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin en çok kullandıkları hitaplar; *canım* (f=156), *kanka* (f=86), *dostum* (f=61)'dur. Dördüncü sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin en çok kullandıkları hitaplar ise; *kanka* (f=54), *kardeşim* (f=45) ve *dostum* (f=36)'dur.

Tablo 5'e bakıldığında birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören 306 kız öğrencinin (%83) en çok *canım* hitabını kullandığı görülmüştür. Bu hitapları sırasıyla 174 kız öğrencinin kullandığı *kanka* ve 131 kız öğrencinin kullandığı *dostum* hitabı takip etmektedir. Birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler arasında ise *kanka* hitabının 103 kişi (%49.51) tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu hitapları sırasıyla *kardeşim* (f=89) ve *dostum* (f= 72) hitapları takip etmektedir.

Tablo 5'e göre birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin kullandıkları hitap ifadelerinin benzerliği dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra birinci sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin kullandığı ilk on hitap arasında yer alan *kuzu* kelimesi, dördüncü sınıflarda yerini *bebeğim* kelimesine bırakmıştır. Benzer şekilde birinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrenciler arasında tercih edilen *bro* hitabı dördüncü sınıfta yarı yarıya (%21.27-%10.52) azalmıştır. Birinci sınıftaki erkek öğrenciler arasında dördüncü sınıftaki erkek öğrencilerden farklı olarak %8.51 oranıyla *hacı* hitabının kullanılması dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra dördüncü sınıftaki erkek öğrenciler arasında %29.82'lik oranla *hocam* hitabının kullanıldığı da görülmektedir.

Tablo 5'e bakıldığında genel olarak tüm sınıflarda *kanka* hitabının en çok kullanılan hitap sözcüğü olduğu dikkat çekmektedir. Bunun yanında *kardeşim* hitabının tüm sınıflarda en çok tercih edilen diğer hitap ifadesi olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada Eğitim Fakültesinin beş farklı programında öğrenim gören toplam 576 öğrencinin (368 kız, 208 erkek) günlük yaşamda kullandıkları hitaplar tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin toplamda 215 farklı hitap sözcüğü kullandıkları belirlenmiştir. Bu hitapların tamamı ekte verilmiştir. Genel toplamda katılımcıların 336'sının (%58.33) *canım* hitabını tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca genel toplamda 277 kişinin (%48.09) *kanka*, 203 kişinin (%35.24) *dostum* ve 156 kişinin (%27.08) *kardeşim* hitaplarını kullandıkları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda Eğitim Fakültesi öğrencileri arasında en çok kullanılan diğer hitapların *arkadaşım*, *tatlım*, *bi(r)tanem*, *bebeğim*, *kuzu*, *bro*, *birader*, *hacı*, *hocam*, *kardeş* ve *kanki* olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra arkadaşlarına *ismiyle* hitap eden öğrenci sayısı ise toplamda 76'dır. Bu sonuçlar, Özbay ve İpek'in (2015) ortaokul öğrencilerinin kullandıkları arkadaşlık hitaplarını inceledikleri araştırmalarının sonucuyla benzeşmektedir. Buna göre ortaokul öğrencilerinin en çok tercih ettikleri arkadaşlık hitabı %49 kullanılma oranıyla *kanka*'dır. Bu hitabı sırasıyla *kanki*, *arkadaşım*, *gardaş* ve *kardeşim* hitapları takip etmektedir. Bu sonuçlar ortaokul öğrencileri ile üniversite öğrencilerinin en çok tercih ettikleri hitaplar arasında bir benzerlik olduğunu ortaya koymaktadır.

Üniversite öğrencileri arasında kullanımı yaygın olan hitaplardan biri de *dostum*'dur. Çokça sevilen ve güvenilen kişiler için kullanılan *dostum* hitabı yetişkin insanlar arasında da tercih edilen yaygın hitaplardandır. *Arkadaşım* hitabı ise günlük yaşam ilişkilerinde samimiyetin bir ifadesi olarak ortak bir amaç etrafında toplanan insanların kullandıkları yaygın hitaplardan bir diğeridir. Bu hitap da *dostum* hitabı gibi her kesim ve yaşta insan tarafından kullanılmaktadır. Ancak *dostum* hitabının *arkadaşım* hitabına göre daha fazla samimiyet içerdiği söylenebilir. *Kardeşim* hitabı da genellikle adı bilinmeyen kimselere yakınlık göstergesi olarak kullanılan bir sözcüktür. Bununla birlikte yakın akrabalık ilişkisi bildiren bu sözcük, Türklerde akrabalık ilişkilerinin kuvvetli olduğunun bir göstergesi olarak da algılanabilir. Erkek kardeş anlamına gelen *birader* sözcüğü de günlük yaşamda kelime anlamının aksine çok fazla samimi olunmayan kişilere yöneltilen bir hitap olarak kullanılabilir.

Bebeğim, *tatlım* ve *bitanem* sözcükleri genellikle kız öğrenciler arasında kullanılan hitap şekillerinden olup sevgi ve samimiyetin göstergesi olarak tercih edilmektedir. Sevgi bildiren hitap sözcüklerinden bir diğeri de *kuzu* hitabıdır. Bu sözcük de kuzunun sevimliliği ve küçüklüğünden ötürü genellikle kadınlar için tercih edilen bir sevgi hitabı olarak kullanılmaktadır.

Eğitim Fakültesi öğrencileri arasında yaygın olarak kullanılan hitaplardan biri de *hocam* hitabıdır. Meslek olarak öğretmenliği seçmiş bireylerin birbirlerine bu hitabı kullanmaları oldukça doğaldır. *Hoca* kelimesi, TDK Türkçe Sözlük'te (2010) “1. Müslümanlıkta din görevlisi. 2. Öğretmen. 3. Akıl öğreten, öğüt veren kimse. 4. Medresede öğrenim gören sarıklı, cübbeli din adamı.” anlamlarına gelmektedir. Halk arasında da öğretme işiyle meşgul olan kimselere verilen bir unvan olan bu sözcük, kimi zaman da hiçbir vasfı olmayan kişiler için kullanılarak değersizleştirilmektedir.

Bu araştırmada kız öğrenciler arasında en çok kullanılan hitap sözcüğünün *canım* olduğu tespit edilmiştir. Bu oran birinci sınıflarda %22,6 iken, dördüncü sınıflarda %18,2'dir. Araştırmada erkek öğrenciler arasında en çok kullanılan hitap sözcüğünün ise %12,4 oranıyla *kanka* olduğu tespit edilmiştir. Bunu %10,3 oranıyla *kardeşim* hitabı takip etmektedir. Ayrıca birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin en çok *kanka*, *kardeşim* ve *dostum* hitaplarını tercih ettikleri dikkat çekmektedir. Özbay ve İpek'in (2015) araştırma sonuçlarına göre de *kanka* sözcüğü %47,5 kullanılma oranıyla ortaokulda öğrenim gören erkek öğrencilerin en çok tercih ettikleri arkadaşlık hitabıdır. Bu hitabı sırasıyla *kanki*, *gardaş*, *kardeşim* ve *arkadaşım* hitapları takip etmektedir. Benzer şekilde *kanka* sözcüğü %50,5 kullanılma oranıyla ortaokula giden kız öğrencilerin en çok tercih ettikleri arkadaşlık hitabıdır. Kız öğrencilerin kullandığı diğer hitaplar ise *kanki*, *arkadaşım*, *dostum* ve *canım*'dir.

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kullandıkları hitap ifadeleri öğrenim gördükleri bölümlere göre incelendiğinde Türkçe Öğretmenliği programının birinci sınıfında öğrenim gören kız öğrencilerin %20'sinin, dördüncü sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin de %12'sinin *canım* hitabını tercih ettikleri görülmüştür. Aynı programda öğrenim gören birinci sınıftaki erkek öğrencilerin %17'sinin *kardeşim*, dördüncü sınıftaki erkek öğrencilerin ise %11'inin *kanka* hitabını kullandıkları tespit edilmiştir.

Sınıf Öğretmenliği programı birinci sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin %34'ünün, dördüncü sınıftaki kız öğrencilerin %23'ünün *canım* hitabını kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı programın birinci sınıfında öğrenim gören erkek öğrencilerin %25'inin *dostum*, dördüncü sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin ise %17'sinin *kanka* hitabını kullandıkları tespit edilmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programının birinci sınıfında öğrenim gören kız öğrencilerin %21'inin, dördüncü sınıfında öğrenim gören kız öğrencilerin de %18'inin *canım* hitabını tercih ettikleri görülmüştür. Birinci sınıftaki erkek öğrencilerin %13'ünün *kardeşim*, dördüncü sınıftaki erkek öğrencilerin ise %15'inin *dostum* hitabını kullandıkları tespit edilmiştir.

Fen Bilgisi Öğretmenliği programında birinci sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin %17'sinin ve dördüncü sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin %18'inin *canım* hitabını tercih

ettikleri tespit edilmiştir. Birinci sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin %18'inin ve dördüncü sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin %15'inin *kanka* hitabını tercih ettikleri görülmüştür.

Matematik Öğretmenliği programının birinci sınıfında öğrenim gören kız öğrencilerin %21'i ve dördüncü sınıfında öğrenim gören kız öğrencilerin %20'si *canım* hitabını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında birinci sınıftaki erkek öğrenciler %18'lik bir oranla *kanka* hitabını tercih ederken dördüncü sınıftaki erkek öğrenciler ise %27'lik bir oranla *hocam* hitabını tercih etmişlerdir.

Araştırmada frekansı iki ve ikiden az olan hitap sözcükleri de şöyle sıralanmaktadır: *baba, bacım, balım, can, cancağızım, gençler, hemşehrim, şekerim, ballisi, canımın içi, ciğerim, evladım, fıstığım, hanımefendi, kirve, kurban, küçük bey, küçük hanım, mal, la (lan), mübarek, ortak, panpa, reis, usta, yakışıklı, yavrum, tırrek/turrek, karşım, abi, bacanak, bayan(lar), bebe, aşkısı, dayı, dede(m), emmioğlu, minik kuşum, Müslüman, ömür törpüm, sadıç, şapşık, yerli, gülüm, kankitom, muhtar, keko, sevgi pıtırıcığım, salak, bremin, gözüm, gurban, insan, kaptan, mümin kardeşim, ponçığım, rafik, yoldaş, toprağım, moruk, mümüne, aslan, kral, kıymetlim, şampiyon, yeğen, müdür, çanaskimi, heval, kuci, kısçe, kadem, ede, cankuş, genç, ahbap, amir, böceğim, adamım, canikom, canışkom, bayım, meleğim, çiçeğim, huloğğ.*

Öğrencilerin tercih ettikleri hitapların bir kısmının yöresel dil kullanımları olduğu dikkat çekmektedir. Bu hitaplar şunlardır: *ballisi* (Trabzon), *sadıç* (Ege Bölgesi), *tırrek/turrek* (Diyarbakır), *keko* (Doğu Anadolu/Güneydoğu Anadolu), *emmioğlu* (Doğu Anadolu/Güneydoğu Anadolu), *bremin* (Kürtçe-kardeşim), *gurban* (Orta/Doğu ve Güneydoğu Anadolu), *rafik* (Gaziantep), *çonaşkimi* (Lazca-ışığım, nurum), *çona* (canım-Lazca), *Cuma* (Lazca-erkek kardeş), *heval* (Kürtçe-dost), *kısçe* (Trakya), *heno* (Elazığ yöresi), *deza* (Kürtçe-amcaoğlu), *gerdo* (derebeyi-Kürtçe), *göbel* (yaramaz çocuk-Batı Karadeniz), *paçi* (Lazca-kız çocuk), *kele* (kız ya da kadın seslenme hitabı-Adana).

Araştırma sonuçlarına göre Eğitim Fakültesi öğrencileri arasında *la/lan/ula/ulan, mal, salak, moruk, panpa, dingil* gibi argo hitapların da çok olmamakla birlikte tercih edildiği dikkat çekmektedir. *Ulan/ula/lan/la* kelimesi TDK Türkçe Sözlük'te (2010) "*hey, ey anlamında kullanılan kabaca bir hitap sözü*" ve "*öfke ve nefret anlatan bir hitap sözü*" şeklinde tanımlanmaktadır. Sözcüğün kökenine etimolojik açıdan bakıldığında ise *ulan* kelimesi, eski Türkçede "*velet, kendi kanından doğmuş çocuk*" anlamına gelen *oğul*'un Farsça çoğul eki almış hâli olan *oğulan* kelimesinden gelmiştir. *Oğulan* kelimesi başlangıçta cinsiyet gözetmeyen çoğul bir kelimeyken zamanla sadece erkek çocukları kullanılan tekil bir kelime hâline dönüşmüştür. Ayrıca oğlan sözcüğü ğ'nin düşmesiyle ve ön sesteki ünlü daralmasıyla *ulan* şekline dönüşmüştür. Anadolu'da yaygın olarak kullanılan bu sözcük ses düşmeleri veya değişmelerine uğrayarak *ulan, lan, ula, ülen, üle, len, lo, lö* biçimlerinde kullanılmaktadır. Bu hitabın yanı sıra *oğlum* hitabı da

gençler arasında kullanılan bir hitap olma özelliği göstermektedir. Özellikle erkekler tarafından tercih edilen bu sözcük kızlar arasında az da olsa kullanılmaktadır.

Ayrıca *bayım* kelimesinin de çeviri kökenli bir sözcük olduğu ve Türk geleneklerine uygun bir hitap biçimi olmadığı söylenebilir.

Son zamanlarda sosyal medya aracılığıyla yaygınlaşan bir çeşit seslenme olan *hülooğğ* kelimesinin de gençler tarafından tercih edildiği dikkat çekmektedir. Sözcüğün bilinen bir anlamı olmamakla birlikte özellikle gençler arasında eğlenmek için söylendiği dikkat çekmektedir.

Aşk, aşkım, aşkısı, aşkilet, aşkilibilitom, aşkoş/aşkoşum gibi hitapların da özellikle kızlar arasında kısmen yaygın olarak kullanıldığı dikkat çekmektedir. *Aşkısı* hitabı da canısı sözcüğüne benzetilerek türetilmiş olup genellikle karşı cinslerin birbirlerine kullandıkları sevgi sözcüğüdür. *Aşkilet, aşkilibilitom, aşkoş/aşkoşum* gibi hitaplar ise popüler kültürün bir yansıması olarak görsel medya vasıtasıyla gençler arasında yaygınlık kazanan hitaplardır. Aynı şekilde *beybi, beybisi* gibi hitapların da medya aracılığıyla yaygınlaşan yabancı kökenli hitaplar olduğu dikkat çekmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre gençlerin birbirlerine seslenmek için sıkça *kanka, panpa, kardo* gibi sözcükler tercih ettikleri görülmektedir. *Kardeş* kelimesini *kardo* yapan bir anlayışın ürünü olan *kanka* kelimesinin İngilizcedeki *brother* sözünün kısaltması olan *bro* sözüne özenerek üretildiği söylenebilir. Benzer şekilde *kan kardeş* sözü de kısaltılarak önce *kanka* şekline, ardından *kanki* 'ye dönüştürülmüştür. Bu sözcük internet ortamında ise önce *qanqa* biçimine, sonra da q harfinin ters çevrilmesiyle *panpa* 'ya dönüştürülmüş; ardından da *panpiş, panpito* gibi farklı biçimlere dönüşerek gençler arasında kullanım alanını genişletmiştir. Kısmen argo sayılabilecek bu hitapların son zamanlarda gençler tarafından *kank, kankaşk, kankiş, kankiştoş, kankitom* gibi şekillere dönüştürülerek de kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bunların yanı sıra kökü Moğolcaya dayanan *anda* sözcüğünün de öğrenciler tarafından kullanılan hitaplardan biri olduğu belirlenmiştir. Türklerin ve Moğolların en eski geleneklerinden biri olan andalık, kan kardeşliği anlamına gelmektedir.

Yaş düzeyi 18-22 olan üniversite öğrencilerinin sıkça kullanmış olduğu hitaplardan bazıları da *aga, hacı, hocam* ve *reistir*. Ağa ya da *aga* olarak ifade edilen kelimenin asıl anlamı “1.Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse. 2. Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen unvan”dır (TDK 2010). Ancak bu hitap üniversite öğrencileri arasında yazımında ve anlamında değişiklik yapılarak kullanılmaktadır. *Hacı* hitabının ise asıl anlamı “1. Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman. 2. Kudüs, Efes vb. kutsal bir yeri ziyaret etmiş olan Hristiyan”dır (TDK 2010). Oysa hitabın üniversite öğrencileri arasında kullanımı tamamıyla farklıdır. Daha çok unvan olarak kullanılan *reis* hitabının ise asıl anlamı “1. Küçük tekne kaptanı 2. Başkan 3. Lider”dir (TDK 2010). Ancak bu yaş düzeyindeki bireyler, hitabı *reyiz* biçimine dönüştürerek ve anlam değişikliğine uğratarak belli bir ideolojiyi yansıtmak

amacıyla kullanılmaktadırlar. Benzer şekilde *usta, üstat, başkan, şef, kaptan, muhtar, hafız, müdür, amir* gibi hitapların da üniversite öğrencileri arasında anlam değişmesine uğratılarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Öneriler

Araştırmanın bulgularından hareketle aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sevgi, saygı ve iltifat bildiren hitapları kullanmaya teşvik edilmesi gerekmektedir.
- Daha çok erkek öğrenciler arasında kullanılan *bro, panpa, panpiş* gibi hitapların yerine Türkçe hitapların kullanılması teşvik edilmelidir.
- Yabancı dillerden alınan ve kısaltılan hitapların yerine Türkçe hitapların kullanımı teşvik edilmelidir.
- Öğretmen adaylarının argo hitaplar hakkında (la, mal, salak, moruk, tırrek vb.) bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- Ağaçsaban, Asuman. Kız ve erkek öğrencilerde cinsiyetten kaynaklanan farklı dil kullanımı (Ahmet Kanatlı Lisesinde uygulamalı). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1989.
- Aksan, Doğan. Anlambilim. Ankara: Bilgi Yayınevi, 2016.
- Büyükoztürk, Şener, Çakmak, Ebru K., Akgün, Özcan, Karadeniz, Şirin ve Demirel, Funda. Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2008.
- Demir, Nurettin. Türkçede varyasyon üzerine. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi, 17/2 (2010): 93-106.
- Duman, Derya. Medyada doğru Türkçe tartışmaları üzerine: betimleyici-kuralcı yaklaşımlar ve ötesi, Bilig, 64 (2013): 151-174.
- Eker, Süer. Toplumdilbilim, dil planlamaları ve kamu mensuplarının dil kullanımı. Gazi Türkiyat, 1 (2007): 127-135.
- Ercan, Songül ve Yağcıoğlu, Semiramis. Gazete köşe yazılarında kaçınma kullanımı ve cinsiyet ilişkisi. Dilbilim Araştırmaları Dergisi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2007.
- Glesne, Corrine. Nitel araştırmaya giriş (2. Baskı). (Çev. Ali Ersoy-Pelin Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık, 2013.
- Günay, Doğan. Roman çözümlemesine toplumdilbilimsel bir yaklaşım. Dil Dergisi, 35, Ankara: Ankara Üniversitesi Tömer Yayınları, 1995.
- Günday, Rıfat. Çok dilcilik ve çok kültürlülük bağlamında yabancı dil öğretimine toplumdilbilimsel yaklaşım. Turkish Studies, 8/10 (2013): 313-330.

- Huber, Emel. Dilbilime giriş. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları, 2008.
- Hudson, Richard A. Sociolinguistics. Newyork/USA: Cambridge UniversityPress, 1996.
- İmer, Kamile. Kuramsal bir bakış ve dil türleri. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, 31/1-2 (1987): 213-230.
- İmer, Kamile. Dil ve toplum. Ankara: Gündoğan Yayınları, 1990.
- Karahan, Firdevs. Sakarya ili Aralık köyünde yaşayan Boşnakların etnikdilsel canlılık oranları, dillerine ve kimliklerine ilişkin tutumları, toplumsal ağları içinde dil kullanımları. XV. Dilbilim Kurultayı Bildirileri 24-25 Mayıs 2001, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Karahan, Leyla. Türkçede dinî anlamlı bazı kişi adlarını ekle değiştirme geleneği. Dil Araştırmaları, 4 (2009): 17-24.
- Karasar, Niyazi. Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2005.
- Kocaer, Sibel (2006). Argo ve toplumsal cinsiyet. Millî Folklor, 18/71 (2006): 97-101.
- König, Güray Çağlar (1991). Toplumdilbilim açısından dil ve dil türleri, Dilbilim Araştırmaları Dergisi, 1 (1991): 59-70.
- König, Güray Çağlar (1992). Dil ve cins: kadın ve erkeklerin dil kullanımı. Dilbilim Araştırmaları Dergisi, 1 (1992): 25-36.
- MEB. (2009). Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme-değerlendirme.http://www.dilbilimi.net/ab_diller_icin_ortak_avrupa_basvuru_metni_meb_tarafindan.pdf. (Son Erişim Tarihi: 21.12.2016).
- MEB. 1-8. sınıflar Türkçe dersi öğretim programı. Ankara: MEB Yayınları, 2015
- Oğuz, B. B. (2007). Orhun yazıtlarında hitap biçimlerinin toplumsaldilbilim açısından bir analizi. <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/O%C4%9EUZ-Bet%C3%pdf>. (Son Erişim Tarihi: 22.12.2016).
- Özbay, Murat ve İpek, Ozan. Ortaokul öğrencilerinin kullandıkları arkadaşlık hitaplarının konuşma eğitimi açısından değerlendirilmesi. Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 15 (2015): 90-105.
- Sebzecioğlu, Turgay ve Coşkun Özgür, Serap (2015). Cinsiyete bağlı argo kullanımı üzerine bir Twitter etiketi örnekleme. TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 3/5 (2015): 75-93.
- TDK. (2010). Türkçe sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Trudgill, Peter. Sex, covert prestige and linguistic change in the urban British English of norwich. Language in Society, 1 (1972): 179-195.
- Vardar, Berke. Dilbilim ve dil bilgisi terimleri sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1980.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013.

Abi	Can Dostum	Göbel	• Koçum
Ablişkom	Canavarcık	Gözüm	Kral
Adamım	Cancağızım	Gurban	Kuci
Adamın Dibi	Cancan	Gül	Kurban
Adaş	Cancanım	Gülüm	Kurban olduğum
Aga	Canım	Güzel İnsan	Kuşum
Ahbap	Canım Benim	Güzelim	Kuzen
Ahretliğim	Canımcım	Hacı	Kuzu/ Kuzum/Kuzucuk
Amir	Canımın İçi	Hafız	Küçük Bey
Anda	Canısı	Hanımefendi	Küçük Hanım
Annem	Canış	Hayatım	La/Lan/Ulan
Arkadaş	Caniko	Hemşehrim	Lala
Arkadaşım	Canikom	Hemşirem	Lale
Aslan Parçası	Canışkom	Heno	Leyla
Aşk	Cankuş	Heval	Mal
Aşkım	Canom/Cano	Hocam	Manyak
Aşkısı	Cicim	Hurşit	Maviş
Aşkilibilitom	Çiğirim	Hüloooğ	Mayk
Aşkitom	Co	İnsan	Meleşim
Aşko/Aşkoş/Aşkoşum	Coç	İsim Kısaltma	Minik Kuşum
Aşliket	Cuma(Lazca)	İsmiyle	Moruk
Baba	Çona (Lazca)	İyilik Meleşi	Muhtar
Bacanak	Çonaşkimi (Lazca)	Kadem	Mübarek
Bacım	Çiçeğim	Kadim Dostum	Mücella
Baldudaklım	Çingoş	Kank	Müdür
Balım	Çocuk	Kanka	Mümin Kardeşim
Ballisi/Ballim	Dayı	Kankaşk	Müslüman
Başımın Belası	Dayıoğlu	Kanki	Neşe Kaynağım
Başkan	Dede	Kankiş	Nisre
Bayan(Lar)	Dedem	Kankiştoşum	None
Bayım	Değerli İnsan	Kankitom	Oğlum
Bebe	Deli	Kaptan	Ortak/Ortağım
Bebeğim/Bebişkom	Deza	Kardeş/Gardaş(Kardeşlik)	Ömür Törpüm/Törpüsü
Bebiş	Dingil	Kardeşim/K(G)Ardaşım	Paçi
Bebişim	Dostum	Kardi	Panda
Bebitom	Ede	Kardo	Panpa/Panpi/Panpiş
Beybi	Efendi	Karşım	Papatyam
Beybisi	Efendim	Keko	Pirdaş
Beyfendi	Emmioğlu	Kele	Ponçığım
Birader	En Sevdiğim	Kestanem	Ponçik
Biriciğim	Evladım	Kısçe	Rafik
Bitanem	Fehime	Kıvırcık	Reis
Böceğim	Fıstığım	Kıymetlim	Sadıç
Breme/Bremi/Bremin	Genç(Ler)/Gençlik	Kız(Lar)	Salak
Bro	Gerdo	Kızım	Sevgi Pıtırıcığım
Can	Goze/Göze	Kirve	Sevgili
Şazıman	Tatlım	Tatar	Tatlısko/Tatlışkom
Şef	Tatlış	Tatlı Şey	Teneke
Şeker	Tatlışım	Şekerim	Şekil
Yavrum(-Cuğum)	Yavruş	Usta	Sırdaş
Yavruş	Yeğen	Uyuyan Güzel	Sırdaşım
Yeğen	Yerli	Yakışıklı	Sis
Yerli	Yoldaş	Yaprağım	Soyadıyla
Yoldaş	Zülfiş	Yarra Bandı	Şampiyon
Zülfiş	Toprağım	Yavrum(-Cuğum)	Şapşık
Tirrek			

EK: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kullandıkları Tüm Hitaplar